

Tartalom

- Programozási tételek általánostása₂
- Programkészítési elvek
- > Dokumentációk
- > Hatékonyságvizsgálat táblázatkezelővel

Programozási tételek további általánosításai

- Tételek általános(ított) sorozatokon = tárolókon sokféle tároló (tömb, vektor, lista...), indexelhetők (=felsorolhatók), rész-sorozatra (=index-intervallumra)
- Tételek sokaságokon =
 összes elemen,
 nem várjuk el az indexelhetőséget (sorozat helyett halmaz)

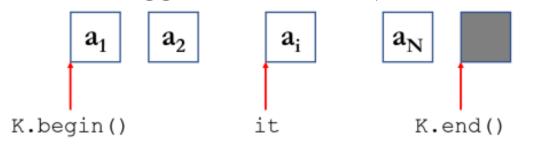

Programozási tételek általános sorozatokon

Konténernek (tárolónak) nevezünk minden olyan összetett adattípust, amelynek elemei (összetevői) iterátorral (felsorolóval) bejárhatók.

Az iterátor egy referencia (hivatkozás, mutató), ami egy összetett adat valamely adatelemére való hivatkozás. Ha az összetett adat az a₁,...,a_N adatelemeket tartalmazza (ezekből épül fel), akkor létezik az adatelemeknek egy logikai (az adatelemek tárolásától független) sorrendje.

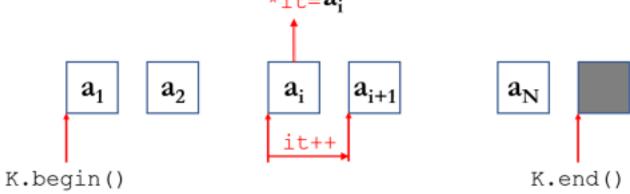
Programozási tételek általános sorozatokon – C++

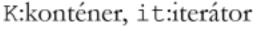

Minden K konténer esetén K.begin() a felsorolás első elemét tartalmazó cellára mutat, K.end() pedig a felsorolás után álló fiktív cellára mutat. Ha K üres, akkor K.end()=K.begin().

Egy it iterátor által mutatott cella tartalmára a C++-ban *it dereferenciával hivatkozhatunk.

Az iterátorral való továbblépés a ++ művelettel valósítható meg (it++). * $it=a_i$

Programozási tételek általános sorozatokon – C++

Egy konténer feldolgozása:

```
it=K.begin();
while (it!=K.end()){
    x=*it;//a kurzor által mutatott adat
    M(x); //művelet elvégzése az adaton
    it++; //továbblépés
}
vagy
for (auto x:K){
    M(x);
    K.begin()
    K.end()
}
```

K:konténer, it:iterátor

Programozási tételek általánosítása₂

- Cél: a programozási tételeket tömbökön túl általánosan lehessen használni adatszerkezetek bejárására.
- Módszer: függvények célszerű paraméterezése, iterátorok használata.
- Elv: Az iterátor egy memóriahivatkozás, amellyel végig tudunk haladni egy struktúra (jellemzően sorozat) elemein.

Bemenet: $X \in H^*$ esetleg még $X \in H^*$, $e,u \in Cim(H)$

Kimenet: $S \in H$

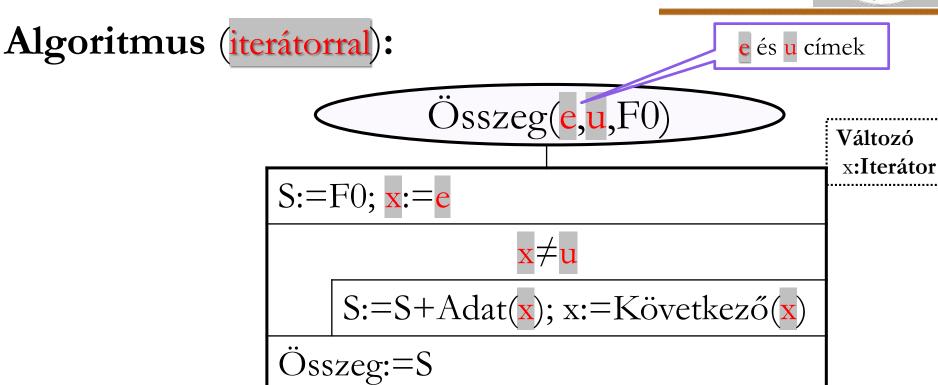
Előfeltétel: – e,u X-hez tartozó cím

Utófeltétel: $S = \sum_{i} X_{i}$ $S = \sum_{i=e}^{Előző(u)} X_{i}$

Az összegzés itt a sorozat elemeire (esetleg nem az összesre), elemeit tartalmazó képletre vonatkozik, és nem több elemet tartalmazó képletre (azaz $X_i^*X_i$ lehet, $X_i^*X_{i-1}$ nem).

Előző(u): az u címen kezdődő elemet megelőző elem címe.

e első, u utolsó utáni elem címét tartalmazza, Adat(x) művelet az x címen levő adatot adja meg; Következő(x) függvény az x után következő címét adja értékül.


```
C++ kód (iterátorral):
```

```
template<typename InputIt, typename E>
E Osszeg(InputIt e, InputIt u, E F0) {
    E s=F0;
    while(e!=u) {
        s=s+*e; e++;
    };
    return s;
}
```

Típusparaméteres alprogram = "minta"

Két típusparamétert kell alkalmazni, az egyik az iterátor típusa: InputIt (azaz egy nem megváltoztatható elemű konténerelem referencia-típusa), a másik pedig az összetett adat elemeinek E típusa (amire az iterátor hivatkozik).

C++ kód (iterátorral):

```
template<typename InputIt, typename E>
E Osszeg(InputIt e, InputIt u, E F0) {
  E s=F0;
  while(e!=u){
     s=s+*e; e++;
                                         Használati
                                          példák
  return s;
array<int,9> AA; //9 elemű egészek tömbje
                                        x=0+AA[3]+
x=Osszeg(\&AA[3],\&AA[5],0)
                                          AA[4]
vector<int> V; //valahány elemű vektor
                                       y=0+V[0]+...
y=Osszeg(V.begin(), V.end(), 0);
```


Bemenet: $K \in \mathbb{H}^* \text{ vagy } K \in 2^{\mathbb{H}}$

(H-beli elemekből álló sorozat, vagy H egy részhalmaza)

Kimenet: S∈H

Előfeltétel: –

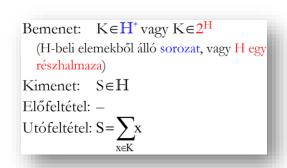
Utófeltétel: $S = \sum_{x \in K} x$

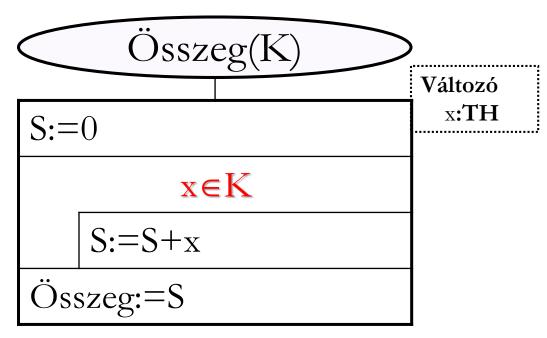
A bemenet egy tároló, amely elemeit a ∑-beli ∈ művelettel járhatjuk be, az összegzés itt is az elemekre vonatkozik.

Algoritmus (iterációs ciklussal):

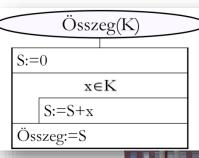
Itt a paraméter az elemeket tartalmazó K tároló, amely elemeit az ∈ művelettel járhatjuk be: az ∈ művelet cikluslépésenként adja K elemeit. Ez egy újfajta számlálós ciklus.


```
C++ kód (iterációs ciklussal):
                                          Az összegzés "mintafügg-
                                                  vénye"
template<typename KontenerT>
typename KontenerT::value type
                                          Függvény-érték típus
  Osszeg (const KontenerT& K,
                                        type kezd) {
          typename KontenerT::value
   for (auto x:K)
                                                        Tároló elem
                          Tovább
      kezd=kezd+x;
                                                          típusa
                                         Kezdőérték
   return kezd;
                        általánosítjuk
                                          paraméter
```

Egy típusparamétert alkalmazunk, a konténer "KontenerT" típusát.

Minden összetett T típus esetén az adatelemek típusát jelenti a T::value type.

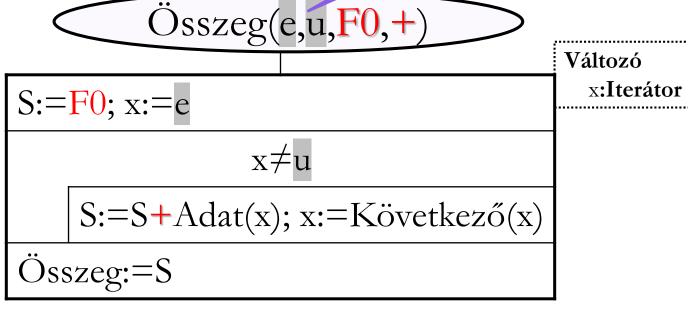

C++ kód (iterációs ciklussal):

```
template<typename KontenerT>
typename KontenerT::value type
  Osszeg (const KontenerT& K,
         typename KontenerT::value type kezd) {
   for (auto x:K)
      kezd=kezd+x;
   return kezd;
                                        Használati
                                          példák
array<int,9> AA; //9 elemű egészek tömbje
x=Osszeg(AA,0);
vector<int> V; //valahány elemű vektor
y=Osszeq(V,0);
```

e és u címek

Algoritmus (általánosan, iterátorral):

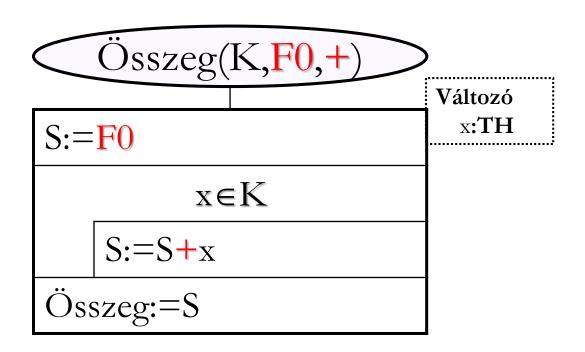

Itt paraméter a nullelem (F0) és a 2-változós művelet operátor (+).

Algoritmus (általánosan, iterációs ciklussal):

Itt paraméter a nullelem (F0) és a 2-változós műveleti operátor (+).

Specifikáció:

Bemenet: $X \in H^*$, $e,u \in Cim(H)$

 $T:H\rightarrow L$

Kimenet: $Db \in \mathbb{N}$

Előfeltétel: e,u X-beli elem címe

Utófeltétel: $Db = \sum_{i=e}^{Előző(u)} 1$

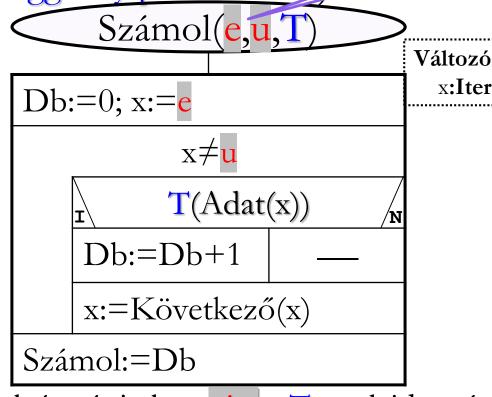
Az iterátoros megoldás esetén a T tulajdonságnak egyes elemekre kell vonatkoznia!

e és u címek

x:Iterátor

Algoritmus (iterátorral, függvény paraméterrel):

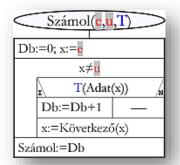

Paraméterek: az első és az utolsó utáni elem címe, T a tulajdonság függvény. Az Adat(x): x címen levő adat.

C++ kód (iterátorral, függvény paraméterrel):

```
template<typename InputIt, typename E>
int Szamol(InputIt e, InputIt u, bool T(E)) {
  int db=0;
  while (e!=u) {
     if(T(*e)) db++;
     e++;
  };
  return db:
array<int,9> AA; //9 elemű egész tömb
vector<int> V; //akárhány elemű vektor
x=Szamol(AA.begin(),AA.end(),paros);
y=Szamol(V.begin(), V.end(), paratlan);
```

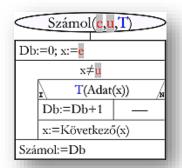

C++ kód (iterátorral, függvény paraméterrel):

```
template<typename InputIt, typename E>
int Szamol(InputIt e, InputIt u, bool T(E)) {
  int db=0;
  while (e!=u) {
     if(T(*e)) db++;
     e++;
  };
  return db;
array<int,9> AA; //9 elemű egész tömb
vector<int> V; //akárhány elemű vektor
x=Szamol(&AA[0],&AA[9],paros);
y=Szamol(V.begin(), V.end(), paratlan);
```


Megszámolás – általános sorozaton vagy

halmazon

Specifikáció:

Bemenet: $K \in \mathbb{H}^*$ vagy $K \in 2^{\mathbb{H}}$

 $T:H \rightarrow L$

Kimenet: $Db \in \mathbb{N}$

Előfeltétel: –

Utófeltétel:
$$Db = \sum_{\substack{x \in K \\ T(x)}} 1$$

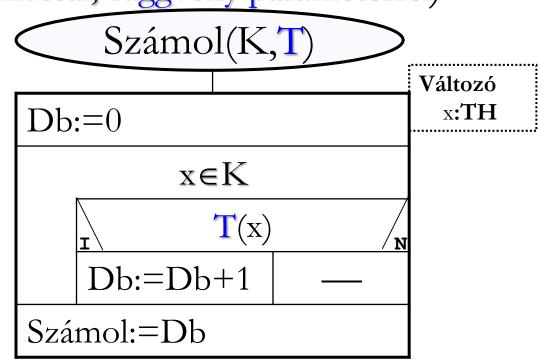
A konténeres megoldás esetén a T tulajdonságnak egyes elemekre kell vonatkoznia!

Megszámolás – általános sorozaton vagy halmazon

Algoritmus (iterációs ciklussal, függvény paraméterrel):

Paraméterek: az elemeket tartalmazó K tároló, amely elemeit az ∈ művelettel járhatjuk be; T tulajdonság függvény.

Megszámolás – általános sorozaton vagy halmazon

C++ kód (iterációs ciklussal, függvény paraméterrel):

```
template<typename KontenerT>
int Megszamol (const KontenerT& K,
           bool T(typename KontenerT::value type)) {
  int db=0;
  for (auto x:K) {
     if(T(x)) db++;
  };
  return db;
array<int,9> AA; //tömb
vector<int> V; //vektor
x=Megszamol(AA, paros); y=Megszamol(V, paratlan);
```

Maximum-kiválasztás – általános sorozatintervallumon

Specifikáció (iterátorral):

Bemenet: $X \in H^*$, e,u $\in Cim(H)$

Kimenet: $Max \in H$, $Max \in Cim(H)$

Előfeltétel: | X | >0 és

e,u X-beli elem címe és e<u

Utófeltétel: e≤Max<u és MaxÉrt=X_{Max}

∀it (e≤it<u): MaxÉrt≥X_{it}

Az e≤...<u a "haladási irányt", a X az X elemszámát jelenti.

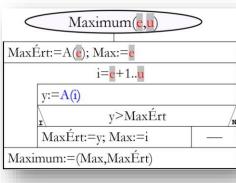

Maximum-kiválasztás – általános sorozat-

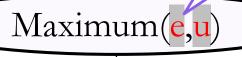

Algoritmus:

Adat(x): x címen levő adat

Következő(x): következő x <mark>cím</mark>e

Max:=e; MaxÉrt:=Adat(e)

x:=e; Következő(x)

 $x \neq \mathbf{u}$ y := Adat(x)

y>MaxÉrt

Max:=x; MaxÉrt:=y

X.=Következő(x)

Maximum:=(Max,MaxÉrt)

Maximum-kiválasztás – általános sorozaton vagy halmazon

Specifikáció:

Bemenet: $X \in H^* \text{ vagy } X \in 2^H$

Kimenet: MaxÉrt∈H

Előfeltétel: |X|>0

Utófeltétel: MaxÉrt∈X és ∀y (y∈X): MaxÉrt≥y

Itt csak a maximális értéknek van értelme, a helyének nincs.

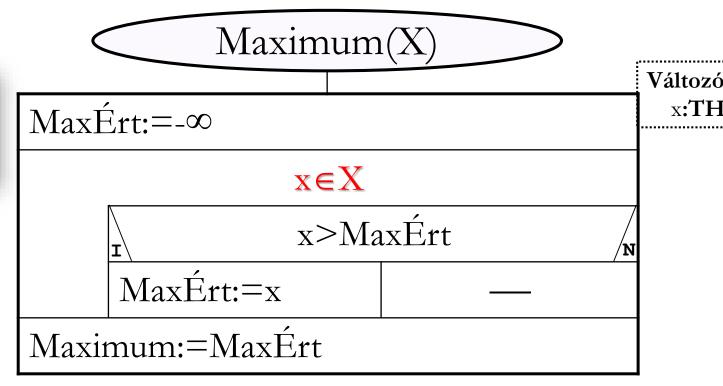
Maximum-kiválasztás – általános sorozaton vagy halmazon

Algoritmus (iterációs ciklussal):

Specifikáció (iterációs ciklussal):
Bemenet: X∈H* vagy X∈2^H
Kimenet: MaxÉrt∈H
Előfeltétel: |X|>0
Utófeltétel: MaxÉrt∈X

∀y (y∈X): MaxÉrt≥y

Kiválasztás – általános sorozat-intervallumon

Specifikáció:

Bemenet: $X \in H^*$, e,u $\in Cim(H)$,

 $T:H\rightarrow L$

Kimenet: Ért∈H

Előfeltétel: |X|>0 és

e,u X-hez tartozó cím és e<u és

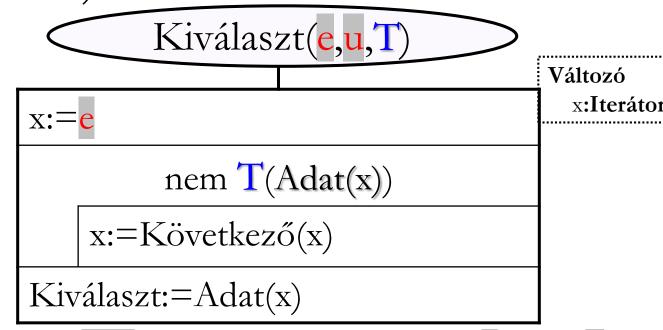
 $\exists x (x \in X_{e..Előző(u)}): T(x)$ Utófeltétel: Ért $\in X_{e..Előző(u)}$ és T(Ért)

Itt csak az értéket határozzuk meg, és a vizsgált tulajdonság csak egyes elemekre vonatkozhat.

Kiválasztás – általános sorozat-intervallum

Algoritmus (iterátorral):

Az Adat(x) az x memória<mark>cím</mark>en levő értéket jelöli, az **e** és az **u** a sorozat első és utolsó vizsgálandó eleme memória**cím**e.

Kiválasztás – általános sorozat vagy halmaz

Specifikáció:

Bemenet: $X \in \mathbf{H}^* \text{ vagy } X \in \mathbf{2}^{\mathbf{H}}$

 $T:H \rightarrow L$

Kimenet: Ért∈H

Előfeltétel: |X| > 0 és $\exists x (x \in X)$: T(x)

Utófeltétel: Ért∈X és T(Ért)

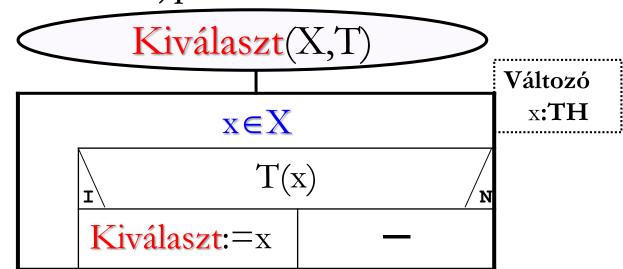
Itt is csak érték eredménynek van értelme, és a vizsgált tulajdonság csak egyes elemekre vonatkozhat.

Kiválasztás – általános sorozat vagy halmaz

Algoritmus (iterációs ciklussal)₁:

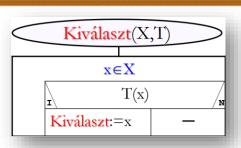

Itt az elveinknek ellentmondó, szabálytalan megoldásra kényszerülünk. A függvény értékadás egyben a függvény végrehajtásának befejezését is jelenti, azaz kilépést az x∈X által szervezett (számlálós) ciklusból.

Kiválasztás – általános sorozaton vagy halmazon

C++ kód (iterációs ciklussal)₁:

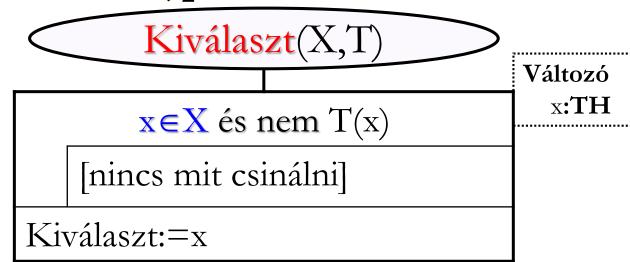
A kódolási szabály magyarázata: az x:K által szervezett (számlálós) ciklusból (és a függvényből) kilépést a feltételnek eleget tévő elemhez éréskor a return-nel "erőszakoljuk ki".

Kiválasztás – általános sorozat vagy halmaz

Algoritmus (iterációs ciklussal)₂:

E megoldásban a szabálytalanságot azzal a szemantikus elvárással kerüljük ki, hogy az x∈K feladata "adagolni" a K-ban lévő elemeket, de a bennmaradás a T(x)-től is függ. Ennek a kódolásához felhasználható az előbbi kódolási szabály is.

Kiválasztás – általános sorozaton vagy halmazon

C++ kód (iterációs ciklussal)₂:

Az előbbi algoritmust jobban követő kódolási szabály.

```
Kiválaszt(X,T)

x∈X és nem T(x)

[nincs mit csinálni]

Kiválaszt:=x
```


Keresés – általános sorozat-intervallumon

Specifikáció:

Bemenet: $X \in H^*$, $e,u \in Cim(H)$,

 $T:H\rightarrow L$

Kimenet: Van∈L, Ért∈H

Előfeltétel: e,u X-beli elem címe

Utófeltétel: Van= $\exists x (x \in X_{e..Előző(u)}): T(x)$ és

Van→Ért∈X és T(Ért)

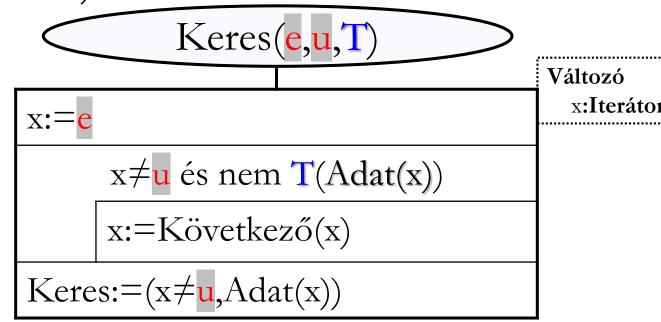
Itt is csak értéket keressük, és a vizsgált tulajdonság csak egyes elemekre vonatkozhat.

Keresés – általános sorozat-intervallumon

Algoritmus (iterátorral):

Az Adat(x) az x memória<mark>cím</mark>en levő értéket jelöli, az e és az u a sorozat első és utolsó vizsgálandó eleme memóriacíme.

Specifikáció:

Bemenet: $X \in \mathbb{H}^N \text{ vagy } X \in 2^{\mathbb{H}}$

 $T:H\rightarrow L$

Kimenet: Van∈L, Ért∈H

Előfeltétel: —

Utófeltétel: Van= $\exists x (x \in X): T(x)$ és

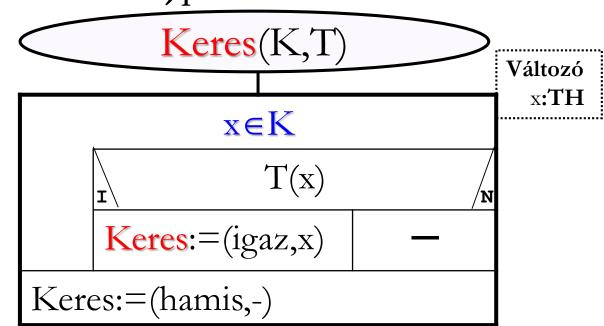
Van→Ért∈X és T(Ért)

Itt is csak érték eredménynek van értelme, és a vizsgált tulajdonság csak egyes elemekre vonatkozhat.

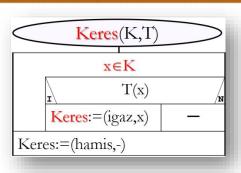
Algoritmus (iterációs ciklussal)₁:

Itt az elveinknek ellentmondó, szabálytalan megoldásra kényszerülünk. A függvény értékadás a függvény végrehajtásának befejezését is jelenti, azaz kilépést az x∈K által szervezett (számlálós) ciklusból.

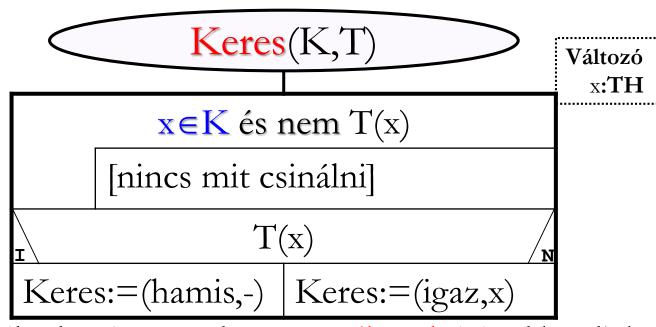
C++ kód (iterációs ciklussal)₁:

A kódolási szabály magyarázata: az x:K által szervezett (számlálós) ciklusból kilépést a feltételnek eleget tévő elemhez éréskor egy break-kel "erőszakoljuk ki".

Algoritmus (iterációs ciklussal)₂:

E megoldásban a szabálytalanságot azzal a szemantikus elvárással kerüljük ki, hogy az x∈K feladata "adagolni" a K-ban lévő elemeket, de a bennmaradás a T(x)-től is függ. Ennek a kódolásához felhasználható az előbbi kódolási szabály.

C++ kód (iterációs ciklussal)₂:

```
template<typename KontenerT>
void Keres (const KontenerT& K,
         bool T(typename KontenerT::value type),
         bool& van,
         typename KontenerT::value type& mi) {
   typename KontenerT::value type xU;
   for (auto x:K) {
      xU=x;
      if (T(x)) break;
   if (T(xU)) {
      van=true; mi=xU;
   }else{
      van=false;
```

```
Keres(K,T)

x∈K és nem T(x)

[nincs mit csinálni]

T(x)

Keres:=(hamis,-) | Keres:=(igaz,x)
```

Az algoritmust jobban követő kódolási szabály.

Programkészítési elvek

- ➤ Stratégiai elv: a problémamegoldás logikája a lépésenkénti finomítás.
- > Taktikai elvek: az algoritmuskészítés gondolati elvei a felülről lefelé kifejtéshez.
- > Technológiai elvek: algoritmus és kód módszertani kívánalmai.
- > Technikai elvek: kódolási technika.
- > Esztétikai, ergonómiai elvek: emberközelség.

Stratégiai elv: lépésenkénti finomítás

- Felülről–lefelé (top–down) = probléma–dekomponálás, –analizálás.
- > Alulról-felfelé (bottom-up) = probléma-szintézis.

Nem alternatívák!

1. szint

2. szint

3. szint

Taktikai elvek

- > Párhuzamos finomítás
- Döntések elhalasztása
- Döntések nyilvántartása
- ➤ Vissza az ősökhöz
- Nyílt rendszer felépítés (általánosítás)
- Adatok elszigetelése (pl. alprogramokba helyezéssel + paraméterezéssel + lokális adatok deklarálásával)
- > Párhuzamos ágak függetlensége
- > Szintenkénti teljes kifejtés

Technológiai elvek az algoritmus készítéshez

- Struktúrák zárójelezése
- ▶ Bekezdéses struktúrák

Struktogram esetén ezek nyilvánvalóan teljesülnek

- >Értelmes utasítás-csoportosítás
- ➤ Kevés algoritmusleíró szabály definiálása, de azok szigorú betartása (pl. tétel → algoritmus)
- Beszédes azonosítók, kifejező névkonvenciók (pl. Hungarian Notation)

Technikai elvek a kódoláshoz

- Barátságosság (pl. kérdések, címek)
- ➤ Biztonságosság (pl. I/O-ellenőrzések)
- Kevés kódolási szabály definiálása, de azok következetes betartása (algoritmus és kód koherenciája; továbbá pl. amígos ciklusokhoz, I/O-hoz)
- ►Jól olvashatóság (vö.: Code::Blocks-ban a kódolási stílusok)

Esztétikai/ergonómiai elvek

- Lapokra tagolás, kiemelés, elkülönítés
- > Menütechnika
- > Ikontechnika, választás egérrel
- > Következetesség (beolvasás, kiírás, ...)
- > Hibafigyelés, hibajelzés, javíthatóság
- Súgó, tájékoztató
- > Ablakkezelés
- > Értelmezési tartomány kijelzése
- Naplózás

2020.11.28. 10:24

Dokumentációk

Fajtái:

> Programismertető -

Dőlten szedve, ami az aktuális nagy program estén a dokumentációból elhagyható.

- > Felhasználói dokumentáció
- > Fejlesztői dokumentáció
- > . .

Felhasználói dokumentáció

Tartalma:

- E nélkül be sem adható!
- > feladatszöveg (összefoglaló és részletes is)
- > futási környezet (szg.+or.+hw/sw-elvárások)

Dőlten szedve, ami az aktuális nagy program estén a dokumentációból elhagyható.

- használat leírása (telepítés, kérdések + lehetséges válaszok,...)
- bemenő adatok, eredmények, szolgáltatások
- mintaalkalmazások példafutások
- > hibaüzenetek és a hibák lehetséges okai

Fejlesztői dokumentáció

E nélkül be sem adható!

THE NSIS DE ROLANDO BOTVOS A

Dőlten szedve, ami az aktuális nagy program estén a dokumentációból elhagyható.

Tartalma:

- > feladatszöveg, specifikáció, követelményanalízis
- fejlesztői környezet (or.+fordító program, ...)
- > adatleírás (feladatparaméterek reprezentálása)
- algoritmusok leírása, döntések (pl. tételekre utalás), más alternatívák, érvek, magyarázatok
- > kód, implementációs szabványok, ~ döntések
- > tesztesetek
- > hatékonysági mérések
- > fejlesztési lehetőségek

> szerző(k)

E nélkül be sem adható!

Értelmesen strukturálva.

Szerző

Név: Szabó Emerencia

ETR-azonosító: SZEKAAT.ELTE Neptun-azonosító: ESZ98A Drótposta-cím: sze@elte.hu Kurzuskód: IP-08PAEG/77

Gyakorlatvezető neve: Kiss-József Alfréd

Feladatsorszám: 18

Ötlet:

- 1. A táblázatkezelők importálnak sokféle formátumú fájlt, pl. CSV-formátumút.
- 2. A Comma Separated Value (CSV) = egy "mezei" text fájl, amelyben minden önálló (cellában tárolt/tárolandó) adatot (pontos)vessző követ.
- 3. Egyszerű olyan C++ programbetétet írni, amely a táblázatolandó adatokat "CSV-esítve" ír text fájlba.

Példafeladat:

Az unió és az összefuttatás tételek hatékonyságának összevetése.

Hatékonysági "dimenzió":

tömbbeli elemek hasonlításszáma esetleg futási ideje (mint a futás jellemzője)

Összefüggést keresünk a bemeneti sorozathossz és hasonlításszám között:

• • •

Megoldásvázlat:

- 1. Mindkét algoritmusban számoljuk a tömbelemösszehasonlításokat (mérjük az időt).
- 2. Néhány (jól kiválasztott) N,M-elemű sorozatra lefuttatjuk és közben számlálunk (mérünk).
- 3. Majd CSV-fájlba írjuk a hatékonysági eredményeinket.

Megjegyzés: az időmérés feltétele, hogy pontosan tudjuk mérni. (Windows-ban aggályos, Unix/Linuxban OK.)

Egy lehetséges eredmény a táblázatkezelőbe importálás után – unió:

Numerikusan

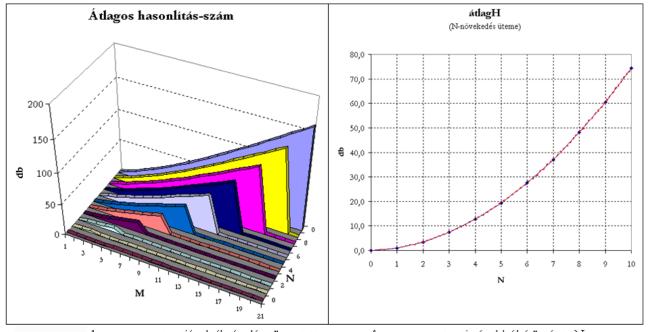
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
0	0																				
1	0	1	2																		
2	0	2	3	5	7																
3	0	2	4	7	10	13	16														
4	0	3	5	9	12	16	19	23	27												
5	0	3	6	10	14	18	23	28	32	37	42										
6	0	4	7	12	16	21	26	31	37	43	48	54	60								
7	0	4	8	13	18	23	29	35	41	48	54	61	67	74	81						
8	0	5	9	15	20	26	32	39	45	52	60	67	74	82	90	97	105				
9	0	5	10	16	22	28	35	42	49	57	65	73	81	90	98	107	115	124	132		
10	0	6	11	18	24	31	38	46	53	62	70	79	88	97	106	115	125	134	144	153	16

Egy lehetséges eredmény a táblázatkezelőbe importálás után – unió:

Grafikusan

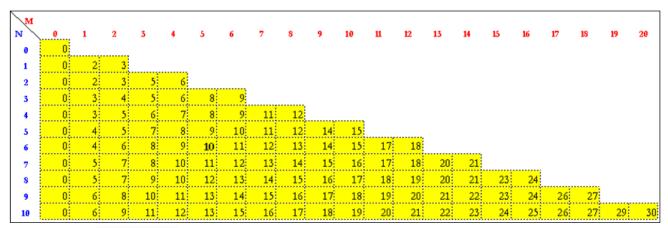
A program outputjának ábrázolása összetett felület-diagramokkal.

A program outputja és abból (rögzített Nhez tartozó) soronként képzett átlagok diagramja.

Egy lehetséges eredmény a táblázatkezelőbe importálás után – **összefuttatás**: Numerikusan

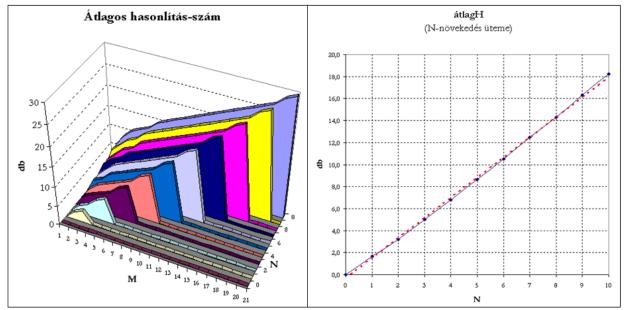

A program outputja táblázatkezelőbe importálás és némi szépítés után.

Egy lehetséges eredmény a táblázatkezelőbe importálás után – **összefuttatás**: Grafikusan

A program outputjának ábrázolása összetett felület-diagramokkal.

A program outputja és abból (rögzített Nhez tartozó) soronként képzett átlagolok diagramja. Az N növekedést mutató ábrán a legjobban ráilleszthető lineáris egyenes gráfja látható piros pontokkal.

